

HE 116/2004 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion liikelaitoksista annetun lain 20 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion liikelaitoksista annetun lain siirtymäsäännöstä. Mainitun lain soveltamista Ilmailulaitokseen ehdotetaan myöhennettäväksi

yhdellä vuodella vuoden 2005 alusta vuoden 2006 alkuun.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2005 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Valtion liikelaitoksista annettu laki (1185/2002), jäljempänä *uusi yleislaki*, tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2003. Uudella yleislailla kumottiin valtion liikelaitoksista vuonna 1987 annettu laki (627/1987), jäljempänä *vuoden 1987 yleislaki*. Lain 20 §:ää muutettiin 10 päivänä lokakuuta 2003 annetulla lailla (858/2003), jolloin uuden yleislain soveltamista siirrettiin Metsähallituksen osalta vuodella.

Liikelaitoksia koskeva lainsäädäntö koostuu uudesta yleislaista sekä laitoskohtaisista laeista ja asetuksista. Uuden yleislain 20 §:n 1 momentin mukaan vuoden 1987 yleislain mukaisina liikelaitoksina perustettiin liikelaitoksiin sovelletaan vuoden 1987 yleislakia 31 päivään joulukuuta 2003. Tarkoituksena oli, että laitoskohtaiset lait uudistetaan uuden yleislain tavoitteiden mukaisiksi vuoden 2003 tai vuoden 2004 aikana. Siirtymäkauden aikana liikelaitoksiin on sovellettu vuoden 1987 yleislain säännöksiä. Uuden yleislain 20 §:n 2 momentin mukaan uutta yleislakia sovellettaisiin Ilmailulaitokseen vuoden 2005 alusta.

Uuden yleislain antamisen keskeisiä lähtökohtia olivat lain antamiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 161/2002 vp) yleisperustelujen mukaan uuden perustuslain sisältö sekä yritystoimintaa koskevassa lainsäädännössä tapahtunut kehitys. Myös yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset, erityisesti yhteismarkkinoiden toimivuusvaatimus sekä

kilpailuneutraliteetti, otettiin huomioon. Liikelaitosten kilpailuasemaan on vaikuttanut vuoden 1987 yleislain mukainen korvausmääräraha järjestelmä ja ristisubventiojärjestelmä sekä liiketaloudellisesta hinnoittelusta poikkeava hinnoittelu. Lisäksi uutta yleislakia annettaessa tavoitteena on ollut erottaa liiketoiminta ja muu toiminta toisistaan selkeiksi kokonaisuuksiksi sekä siirtyä mahdollisuuksien mukaan tilaaja-tuottaja -järjestelmään julkisten hallintotehtävien rahoituksessa.

Uuden yleislain 2 §:n mukaan liikelaitos harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja suorittaa lisäksi muut sille laitoskohtaisessa laissa säädettyt tehtävät. Valtion liikelaitoksen hoidettaviksi voidaan antaa julkisia hallintotehtäviä perustuslain 124 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Edellytyksenä tällöin on, että tehtävien antaminen on tarpeen niiden tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä se vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Ilmailulaitos on laitoskohtaisen lain (1123/1990) mukaan liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva liikelaitos.

Ilmailulaitoksesta annetun lain 2 §:n mukaan Ilmailulaitos tuottaa lentokenttä- ja lennonvarmistuspalveluja sekä siviili- että sotilasilmailun tarpeita varten ja harjoittaa muuta laitoksen toimialaan liittyvää liiketoimintaa. Sen lisäksi Ilmailulaitoksen tehtävänä on huolehtia yleisestä lentoturvallisuudesta sekä antaa ilmailua koskevia määräyksiä ja ohjei-

ta, käsitellä ilmailuun liittyviä toimilupia ja lupakirjoja sekä ilma-alusten lentotoimintaa, lentokelpoisuutta, rekisteröintiä ja kiinnittämistä koskevat asiat ja muutoinkin edistää ilmailua, huolehtia ilmailun kehittämisestä ja valvonnasta sekä muista siviili-ilmailuun liittyvistä viranomaistehtävistä. Ilmailulaitos huolehtii myös siviili-ilmailuun liittyvistä kansainvälisistä sopimuksista ja siviili-ilmailun kansainvälisestä yhteistyöstä siltä osin kuin ne eivät kuulu muun viranomaisen toimivaltaan. Asetuksella ja valtioneuvoston päätöksellä voidaan Ilmailulaitokselle antaa myös muita sille soveltuvia tehtäviä.

Laitoskohtaisen lain 2 §:ssä tarkoitettujen viranomaistehtävien hoitamista varten Ilmailulaitoksessa on erillinen yksikkö, Lentoturvallisuushallinto, jonka päällikkö tai hänen määräämänsä ratkaisee erityisesti lentoturvallisuuteen liittyvien ohjeiden ja määräysten antamista, siviili-ilmailun valvontaa, lupakirjoja, ilma-alusten lentotoimintaa, lentokelpoisuutta, rekisteröintiä ja kiinnittämistä koskevat asiat.

Laitoskohtaisen lain 6 §:n mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään Ilmailulaitoksen viranomaistehtävistä perimien maksujen suuruudesta. Viranomaistehtävistä perittävät maksut määrätään enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten mukaisiksi. Hinnoittelussa voidaan lisäksi ottaa huomioon liikenneturvallisuuden vaatimukset ja ilmailun edistäminen.

Laitoskohtaisen lain 8 §:n mukaan Ilmailulaitoksen sotilasilmailulle antamien palvelujen korvaamista varten otetaan valtion talousarvioon vuosittain määräraha. Jos Ilmailulaitokselle määrätään muu merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, sen korvausta varten otetaan määräraha valtion talousarvioon tai siitä aiheutuva rasitus otetaan huomioon asetettaessa laitokselle tulostavoitetta. Ilmailulaitos hoitaa tällaisen tehtävän liiketaloudelliset näkökohdat ja asetettu tulostavoite huomioon ottaen myönnetyn korvauksen ja tehtävästä kertyvien tulojen rajoissa.

Laitoskohtaisen lain 9 §:n mukaan valtioneuvosto päättää, eduskunnan hyväksyttyä valtion talousarvion, Ilmailulaitoksen keskeisistä palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista. Ilmailulaitoksen esitettyä alustavan tulos- ja rahoitussuunnitelmansa, minis-

teriö päättää Ilmailulaitoksen palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista eduskunnan ja valtioneuvoston hyväksymissä rajoissa. Ministeriö päättää tarvittaessa myös Ilmailulaitoksen tulostavoitteen osista valtioneuvoston päättämän tulos-tavoitteen puitteissa ja korvausten myöntämisestä Ilmailulaitokselle.

2. Ehdotetut muutokset

Ilmailulaitoksen julkisten hallintotehtävien järjestämistä on selvittänyt kesäkuusta 2003 alkaen liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä. Työryhmä on todennut, että osa Ilmailulaitoksen julkisista hallintotehtävistä on oikeussääntöjen antamista tai niihin muutoin liittyä julkisen vallan käyttöä. Työryhmän väliraportin pohjalta liikenne- ja viestintäministeriö on lokakuussa 2003 alustavasti päättänyt, että Ilmailulaitoksessa hoitettavat julkiset hallintotehtävät erotetaan vuoden 2006 alusta perustettavaan virastoon. Uuden yleislain siirtymäsäännöksen mukaisesti soveltamisajankohtaa, vuoden 2005 alkua, ei pidetty mahdollisena, koska uuden viraston perustaminen edellyttää Ilmailulaitosta koskevan lain uudistamisen sekä merkittävien taloudellisten järjestelyjen ja henkilöstövalintojen lisäksi laajan ilmailulainsäädännön uudistamisen. Työryhmä valmistele parhaillaan ilmailulainsäädännön kokonaisuudistusta, jossa otetaan huomioon oikeussääntöjen antaminen ja muiden julkisten hallintotehtävien järjestäminen, ilmailualalla tapahtunut kehitys sekä yhteisöläinsäädännön muutokset.

Tarkoituksena on, että Ilmailulaitos toteuttaa sisäiset järjestelyt sekä julkisten hallintotehtävien eriyttämiset ja tarvittavat henkilöstöjärjestelyt ennen viraston perustamista, jotta uuden viraston toiminta voi ilman toiminnallisia katkoksia käynnistyä vuoden 2006 alusta. Tarvittavat investoinnit ja uuden henkilöstön hankintaan liittyvät kustannukset rahoitettaisiin Ilmailulaitoksen tulorahoituksella.

Uuden yleislain 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Ilmailulaitokseen sovellettaisiin vielä vuonna 2005 vuoden 1987 yleislain säännöksiä ja uutta yleislakia sovellettaisiin Ilmailulaitokseen vuoden 2006 alusta.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkitystä valtiontalouden kannalta. Vuoden 1987 yleislakia sovellettaisiin Ilmailulaitokseen vielä vuoden 2005 ajan. Sen arviointi, kuinka Ilmailulaitoksen liiketaloudelliset tehtävät ja julkiset hallinto-tehtävät vastaisuudessa hoidetaan, siirtyisi vuodella.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriön ja valtiovarainministeriön edustajien yhteistyössä. Liikenne- ja

viestintäministeriö on lisäksi pyytänyt 11 päivänä toukokuuta päivätyllä kirjeellään valtiovarainministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin uuden yleislain soveltamisen myöhentämiseksi Ilmailulaitokseen vuodella vuoden 2005 alusta vuoden 2006 alkuun.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2005 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion liikelaitoksista annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion liikelaitoksista 20 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1185/2002) 20 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 858/2003, seuraavasti:

20 §	sempaa lakia 31 päivään joulukuuta 2004 ja Ilmailulaitokseen sovelletaan aikaisempaa lakia 31 päivään joulukuuta 2005.
<i>Sirtymäsäännökset</i>	

Sen estämättä, mitä 1 momentissa sääde- tään, Metsähallitukseen sovelletaan aikai-	Tämä laki tulee voimaan _____ kuuta 20 .	_____ päivänä
---	---	---------------

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Toinen valtiovarainministeri *Ulla-Maj Wideroos*

